ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-171/98, C-201/98 και C-202/98,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Frank Benyon, νομικό σύμβουλο, και Bernard Mongin, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου του Βελγίου (C-171/98 και C-201/98), εκπροσωπουμένου από τον Jan Devadder, γενικό σύμβουλο της γενικής διευθύνσεως νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου και Συνεργασίας για την Ανάπτυξη, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία του Βελγίου, 4, rue des Girondins,

και

Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου (C-202/98), εκπροσωπουμένου από τον Nicolas Schmit, νομικό σύμβουλο του κράτους, διευθυντή διεθνών οικονομικών

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

σχέσεων και συνεργασίας στο Υπουργείο Εξωτερικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το ίδιο υπουργείο, 5, rue Notre-Dame,

καθών,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου (C-171/98 και C-201/98) και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου (C-202/98), συνάπτοντας και διατηρώντας σε ισχύ συμφωνίες περιέχουσες διακανονισμούς σχετικά με τον καταμερισμό φορτίων με τη Δημοκρατία του Τόγκο (C-171/98 και C-202/98) και τη Δημοκρατία του Μάλι (C-201/98 και C-202/98) και μη επιτυγχάνοντας είτε να αναπροσαρμόσουν τις συμφωνίες με τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού (C-201/98 και C-202/98), ώστε να προβλέπουν τη δίκαιη, ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των υπηκόων της Κοινότητας στα μερίδια φορτίου που αναλογούν στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, είτε να καταγγείλουν τις συμφωνίες αυτές, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ L 378, σ. 1), και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1, όσον αφορά τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, και το άρθρο 5, όσον αφορά τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία του Τόγκο,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward (εισηγητή) και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola

γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Απριλίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 (C-171/98) και στις 25 Μαΐου 1998 (C-201/98 και C-202/98), η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ), τρεις προσφυγές με τις οποίες ζητεί να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου (C-171/98 και C-201/98) και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου (C-202/98), συνάπτοντας και διατηρώντας σε ισχύ συμφωνίες περιέχουσες διακανονισμούς σχετικά με τον καταμερισμό φορτίων με τη Δημοκρατία του Τόγκο (C-171/98 και C-202/98) και τη Δημοκρατία του Μάλι (C-201/98 και C-202/98) και μη επιτυγχάνοντας είτε να προσαρμόσουν τις συμφωνίες με τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού (C-201/98 και C-202/98), ώστε να προβλέπουν τη δίκαιη, ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των υπηκόων της Κοινότητας στα μερίδια φορτίου που αναλογούν στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, είτε να καταγγείλουν τις συμφωνίες αυτές, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των

θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ L 378, σ. 1), και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1, όσον αφορά τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, και το άρθρο 5, όσον αφορά τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία του Τόγκο.

2 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1998, διατάχθηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-171/98, C-201/98 και C-202/98 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί του νομικού πλαισίου

3 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 ορίζει:

«Η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα των θαλασσίων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών ισχύει για υπηκόους των κρατών μελών εγκατεστημένους σε κράτος μέλος της Κοινότητας εκτός από το κράτος του αποδέκτη των υπηρεσιών.»

4 Το άρθρο 2 του ίδιου κανονισμού προβλέπει:

«Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 1, οι μονομερείς εθνικοί περιορισμοί που ισχύουν πριν από την 1η Ιουλίου 1986, όσον αφορά τη μεταφορά ορισμένων εμπορευμάτων, η οποία ανατίθεται εν όλω ή εν μέρει σε πλοία που φέρουν την εθνική σημαία, θα καταργηθούν σταδιακά το αργότερο σύμφωνα με το ακόλουθο χρονοδιάγραμμα:

— μεταφορές μεταξύ κρατών μελών με πλοία που φέρουν τη σημαία κράτους μέλους: 31 Δεκεμβρίου 1989,

— μεταφορές μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών με πλοία που φέρουν τη σημαία κράτους μέλους: 31 Δεκεμβρίου 1991,

— μεταφορές μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών με άλλα πλοία: 1 Ιανουαρίου 1993.»

5 Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού 4055/86:

«Οι διακανονισμοί για καταμερισμό φορτίων οι οποίοι περιλαμβάνονται στις υπάρχουσες δμερείς συμφωνιές μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών θα καταργηθούν ή θ' αναπροσαρμοσθούν βάσει των διατάξεων του άρθρου 4.»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 ορίζει:

«Οι ισχύοντες διακανονισμοί για καταμερισμό φορτίων που δεν θα καταργηθούν βάσει του άρθρου 3 προσαρμόζονται στην κοινοτική νομοθεσία. Συγκεκριμένα:

α) όσον αφορά τις μεταφορές που διέπονται από τον Κώδικα Συμπεριφοράς των Ναυτιλιακών Διασκέψεων Τακτικών Γραμμών (conférences) των Ηνωμένων Εθνών, τηρούνται ο κώδικας αυτός και οι βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 954/79 υποχρεώσεις των κρατών μελών

β) όσον αφορά τις μεταφορές που δεν διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς, οι διακανονισμοί θα αναπροσαρμοστούν το συντομότερο δυνατόν και πάντως πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993, ώστε να προβλέπουν τη δίκαιη, ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των υπηκόων της Κοινότητας, όπως ορίζονται στο άρθρο 1, στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.»

7 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 ορίζει:

«Οι διακανονισμοί για καταμερισμό φορτίων σε οποιαδήποτε μελλοντική συμφωνία με τρίτες χώρες απαγορεύονται, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων όπου οι κοινοτικές ναυτιλιακές εταιρίες τακτικών γραμμών δεν θα είχαν, σε αντίθετη περίπτωση, πραγματική δυνατότητα συμμετοχής στις μεταφορές προς και από τη συγκεκριμένη

τρίτη χώρα. Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι δυνατό να επιτραπεί η σύναψη τέτοιου διακανονισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6.»

8 Σύμφωνα με το άρθρο του 12, ο κανονισμός 4055/86 τέθηκε σε ισχύ την επομένη της δημοσιεύσεώς του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 1987.

9 Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, της συμφωνίας που συνάφθηκε μεταξύ της Οικονομικής Ενώσεως Βελγίου-Λουξεμβούργου (στο εξής: ΟΕΒΛ) και της Δημοκρατίας της Ακτής του Ελεφαντοστού που τέθηκε σε ισχύ στις 25 Οκτωβρίου 1979:

« Ως προς τη μεταφορά πάσης φύσεως εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ των χωρών των δύο μερών διά θαλάσσης, ανεξαρτήτως του λιμένος φορτώσεως ή εκφορτώσεως, το καθεστώς που εφαρμόζεται από τα συμβαλλόμενα μέρη στα πλοία που εκμεταλλεύονται οι αντίστοιχες ναυτιλιακές τους εταιρίες βασίζεται στην κλίμακα κατανομής 40/40/20, ως προς το ύψος του ναύλου και τον όγκο των φορτίων.»

10 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της συμφωνίας που συνάφθηκε μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας της Σενεγάλης που τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1984 ορίζει μεταξύ άλλων:

« Ως προς τη μεταφορά εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ των χωρών των δύο μερών διά θαλάσσης (τακτικές γραμμές), ανεξαρτήτως του λιμένος φορτώσεως, το καθεστώς που εφαρμόζουν τα συμβαλλόμενα μέρη στα πλοία τα οποία εκμεταλλε-

ύονται οι αντίστοιχες εθνικές ναυτιλιακές εταιρίες τους βασίζεται στην κλίμακα κατανομής 40/40/20, ως προς το ύψος του ναύλου και τον όγκο των φορτίων.»

11 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της συμφωνίας που συνάφθηκε μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας του Μάλι που τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 1987:

« Ως προς τη μεταφορά εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ των χωρών των δύο μερών διά θαλάσσης (μεταφορές με πλοία της γραμμής), ανεξαρτήτως του λιμένος φορτώσεως ή εκφορτώσεως, το καθεστώς που εφαρμόζεται από τα συμβαλλόμενα μέρη στα πλοία τα οποία εκμεταλλεύονται οι αντίστοιχες εθνικές ναυτιλιακές εταιρίες τους βασίζεται στην κλίμακα κατανομής 40/40/20, ως προς το ύψος του ναύλου και τον όγκο των φορτίων. Στην περίπτωση κατά την οποία το 20 % των φορτίων που αναλογεί σε τρίτες χώρες δεν μεταφερθεί από τις χώρες αυτές, το υπόλοιπο κατανέμεται σε ίσα μέρη ως προς τον ναύλο και τον όγκο μεταξύ των εγχώριων ναυτιλιακών εταιριών της Δημοκρατίας του Μάλι και της ΟΕΒΛ.»

12 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της συμφωνίας που συνήψαν η ΟΕΒΛ και η Δημοκρατία του Τόγκο, η οποία υπογράφηκε στις 19 Οκτωβρίου 1984 και τέθηκε σε ισχύ στις 19 Οκτωβρίου 1987, ορίζει:

« Ως προς τη μεταφορά εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ των χωρών των δύο μερών διά θαλάσσης (τακτικές γραμμές), ανεξαρτήτως του λιμένος φορτώσεως ή εκφορτώσεως, τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να εφαρμόζεται η αρχή της κατανομής των φορτίων βάσει αυστηράς ισότητας δικαιωμάτων και σύμφωνα με τα

κριτήρια πραγματικής μεταφορικής ικανότητας του πλοίου και του ύψους του ναύλου, του τελευταίου τούτου κριτηρίου παραμένοντος καθοριστικού.

Το μερίδιο των μεταφορών που επιφυλάσσεται στα πλοία που εκμεταλλεύονται οι αντίστοιχες ναυτιλιακές εταιρίες τους είναι τουλάχιστον ίσο προς το 40 % των συνολικών μεταφορών, το δε μερίδιο στο οποίο μπορούν να έχουν πρόσβαση οι εφοπλιστικές εταιρίες τρίτων χωρών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20 %.»

13 Κατά το άρθρο 5 της τελευταίας αυτής συμφωνίας:

«Επιφυλασσομένων των διεθνών δεσμεύσεών του, κάθε συμβαλλόμενο μέρος κατέχει κυριαρχικώς δικαιώματα μεταφορών απορρέοντα υπέρ αυτού από την παρούσα συμφωνία.»

14 Δυνάμει του άρθρου 21 της ίδιας συμφωνίας:

«Η παρούσα συμφωνία θα αρχίσει να ισχύει ευθύς ως έκαστος των συμβαλλομένων ανακοινώσει στον έτερο, διά της διπλωματικής οδού, την ολοκλήρωση των απαιτούμενων συνταγματικών διαδικασιών.

Η παρούσα συμφωνία συνάπτεται για διάρκεια πέντε ετών. Μπορεί να ανανεωθεί σιωπηρώς, εκάστοτε για διάρκεια ενός έτους, εκτός εάν καταγγελθεί εξ ενός των

συμβαλλομένων μερών διά της διπλωματικής οδού, κατόπιν τηρήσεως προθεσμίας έξι μηνών.»

Επί της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας

15 Με έγγραφο της 10ης Απριλίου 1991 που απευθύνθηκε στη Βελγική Κυβέρνηση (C-171/98) και με δύο έγγραφα της 9ης Νοεμβρίου 1995 που απευθύνθηκαν αντιστοίχως στη Βελγική Κυβέρνηση (C-201/98) και στην Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου (C-202/98), η Επιτροπή διαπίστωσε ότι αυτά τα δύο κράτη μέλη παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τον κανονισμό 4055/86, και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1, ως προς τις συμφωνίες της ΟΕΒΛ με τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, και από το άρθρο 5 ως προς τις συμφωνίες της ΟΕΒΛ με τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία του Τόγκο, τάσσοντάς τους με τα ως άνω έγγραφα οχλήσεως προθεσμία δύο μηνών προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

16 Στην υπόθεση C-171/98 η Επιτροπή, με έγγραφο της 11ης Οκτωβρίου 1993, απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη προς το Βασίλειο του Βελγίου και του κοινοποίησε και συμπληρωματική αιτιολογημένη γνώμη στις 26 Ιανουαρίου 1996.

17 Στις υποθέσεις C-201/98 και C-202/98 η Επιτροπή κοινοποίησε, στις 16 Ιουνίου 1997, αιτιολογημένη γνώμη στο Βασίλειο του Βελγίου, και στις 29 Ιουλίου 1997, στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου.

18 Σχετικά με την υπόθεση C-171/98, η Επιτροπή απαντώντας στο έγγραφο της 7ης Ιουνίου 1991 της Βελγικής Κυβερνήσεως, στο οποίο η τελευταία εξέθετε την άποψή της ότι, δηλαδή, η συναφθείσα συμφωνία μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας του Τόγκο αποτελούσε υφιστάμενη συμφωνία κατά την έννοια των άρθρων 3 και 4 του κανονισμού 4055/86, διευκρίνισε, με τη συμπληρωματική αιτιολογημένη γνώμη που της απηύθυνε, τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω συμφωνία έπρεπε να θεωρηθεί μελλοντική συμφωνία υπαγόμενη στο άρθρο 5 του κανονισμού 4055/86. Συναφώς, η Επιτροπή εξήγησε ότι, όπως συνάγεται από το

άρθρο 21 της συμφωνίας μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας του Τόγκο, κάθε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να έχει ολοκληρώσει τις «απαιτούμενες συνταγματικές διαδικασίες» πριν δεσμευθεί εγκύρως από τη συμφωνία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η υπογραφή της συμφωνίας το 1984 αποτέλεσε απλώς αναγνώριση της αυθεντικότητας των κειμένων και μόνο με τον βελγικό νόμο της 9ης Οκτωβρίου 1987 «περί επικυρώσεως της συμφωνίας» το Βασίλειο του Βελγίου κύρωσε πράγματι τη συμφωνία με τη Δημοκρατία του Τόγκο, ήτοι μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 4055/86.

19 Η Βελγική Κυβέρνηση, στην από 30 Απριλίου 1996 απάντησή της, αμφισβήτησε τη θέση της Επιτροπής, ισχυριζόμενη ότι οι διατάξεις της συμφωνίας με τη Δημοκρατία του Τόγκο στην πραγματικότητα τέθηκαν σε εφαρμογή πριν από την ολοκλήρωση των συνταγματικών διαδικασιών. Επίσης υποστήριξε ότι:

— η διάκριση μεταξύ υφισταμένων και μελλοντικών συμφωνιών είναι άγνωστη στη συνήθη ορολογία του δικαίου των συνθηκών,

— από της υπογραφής της συμφωνίας τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να απέχουν από κάθε ενέργεια αντίθετη προς την παρούσα συμφωνία,

— τα μέρη της συμφωνίας εξέφρασαν τη βούλησή τους να δεσμευθούν από τη συμφωνία από της συνάψεώς της,

— η εκφρασθείσα βούληση των μερών αποτελεί το ουσιώδες στοιχείο,

— η συμφωνία άρχισε να παράγει έννομα αποτελέσματα από της υπογραφής της χωρίς να είναι αναγκαία προηγούμενη κύρωσή της.

20 Στην υπόθεση C-201/98, η Βελγική Κυβέρνηση διευκρίνισε, με την από 7 Φεβρουαρίου 1996 απάντησή της στο έγγραφο οχλήσεως της Επιτροπής, ότι είχε δρομολογηθεί η αναπροσαρμογή των συμφωνιών που είχαν συναφθεί μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας της Σενεγάλης, της Δημοκρατίας της Ακτής του Ελεφαντοστού και της Δημοκρατίας του Μάλι. Στις 31 Οκτωβρίου 1996, η Βελγική Κυβέρνηση απέστειλε στην Επιτροπή αντίγραφο του εγγράφου της 26ης Φεβρουαρίου 1996 του Υπουργείου των Εξωτερικών της Σενεγάλης στο οποίο δηλωνόταν η αποδοχή της αναπροσαρμογής της διμερούς συμφωνίας από τη χώρα αυτή. Ωστόσο, ουδεμία διευκρίνιση ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής παρασχέθηκε στην Επιτροπή.

21 Ως προς την υπόθεση C-202/98, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου διευκρίνισε, με την από 14 Μαρτίου 1996 απάντησή της στο έγγραφο οχλήσεως της Επιτροπής, ότι το Βασίλειο του Βελγίου είχε συνάψει ναυτιλιακές συμφωνίες επ' ονόματι της ΟΕΒΛ και ότι η πρακτική συνίστατο στο να μην υποβάλλονται παρόμοιες συμφωνίες στη διαδικασία κυρώσεως του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου ούτε να δημοσιεύονται οι συμφωνίες αυτές στο *Mémorial*. Επιπλέον, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου διατήρησε επιφυλάξεις ως προς το αν το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, αντίθετα από την ΟΕΒΛ, διέπραξε παράβαση, δεδομένου ότι η συμφωνία ορίζει τη βελγική διοίκηση ως αρμόδια αρχή, ότι περιέχει διάφορες διατάξεις χωρίς πραγματικές συνέπειες για την ίδια και ότι δεν έχει αποδειχθεί ότι έχουν εμπλακεί ναυτιλιακές εταιρίες του Λουξεμβούργου.

22 Διαπιστώνοντας ότι οι διαδικασίες αναπροσαρμογής δεν είχαν ολοκληρωθεί, η Επιτροπή άσκησε τις παρούσες προσφυγές λόγω παραβάσεως.

Επί των προσφυγών

23 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι από το πρώτο άρθρο του κανονισμού 4055/86 προκύπτει ότι αυτός εφαρμόζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών θαλάσσιας μεταφοράς μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών στους υπηκόους των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό του

αποδέκτη των υπηρεσιών. Τα άρθρα 3 και 5 του κανονισμού 4055/86 ρυθμίζουν την κατάσταση έναντι τρίτων χωρών, του άρθρου 3 εφαρμοζόμενου στις υφιστάμενες συμφωνίες, ενώ το άρθρο 5 αφορά κυρίως τις μελλοντικές συμφωνίες.

24 Για τις μεταφορές που διέπονται από τον Κώδικα Συμπεριφοράς των Ναυτιλιακών Διασκέψεων των Ηνωμένων Εθνών (στο εξής: κώδικας συμπεριφοράς) και καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 4055/86, δεν παρέχεται καμία προθεσμία χάριτος για την αναπροσαρμογή μιας συμφωνίας. Αντιθέτως, ως προς τις μεταφορές που διέπονται από αυτόν τον κώδικα συμπεριφοράς, το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού προβλέπει προθεσμία έως την 1η Ιανουαρίου 1993 το αργότερο. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, ανεξαρτήτως της εφαρμοστέας διατάξεως στις διάφορες μεταφορές, δηλαδή του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', ή του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4055/86, η αναπροσαρμογή των επίδικων συμφωνιών θα έπρεπε να είχε πραγματοποιηθεί προ πολλού.

25 Δεδομένου ότι οι συμφωνίες που συνήψε η ΟΕΒΛ με τη Δημοκρατία της Σενεγάλης, τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία του Τόγκο περιέχουν διακανονισμούς σχετικά με καταμερισμό φορτίων, οι οποίοι επιφυλάσσουν ένα μέρος των μεταφορών στις βελγικές ή λουξεμβουργιανές ναυτιλιακές εταιρίες, αποκλειομένων των ναυτιλιακών εταιριών των άλλων κρατών μελών της Κοινότητας, η Επιτροπή φρονεί ότι αυτοί αντίκεινται στον κανονισμό 4055/86.

26 Εφόσον οι συμφωνίες μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας της Σενεγάλης και της Δημοκρατίας της Ακτής του Ελεφαντοστού τέθηκαν σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1984 και στις 25 Οκτωβρίου 1979 αντιστοίχως, ήτοι πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 4055/86, η Επιτροπή φρονεί ότι πρόκειται για υφιστάμενες συμφωνίες που υπάγονται στα άρθρα 3 και 4 του εν λόγω κανονισμού και ότι, αφού εισάγουν διακρίσεις, οι συμφωνίες αυτές θα έπρεπε, κατά το άρθρο 3 του κανονισμού 4055/86, να καταργηθούν ή να αναπροσαρμοστούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4.

27 Οι συμφωνίες που συνάφθηκαν μεταξύ, αφενός, της ΟΕΒΛ και, αφετέρου, της Δημοκρατίας του Μάλι και της Δημοκρατίας του Τόγκο τέθηκαν σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 1987 και στις 19 Οκτωβρίου 1987. Η Επιτροπή φρονεί ότι οι συμφωνίες

αυτές αποτελούν, κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού 4055/86, «μελλοντικές συμφωνίες», οπότε πρέπει να καταργηθούν ή να αναπροσαρμοστούν εντός των προθεσμιών της διατάξεως αυτής.

28 Στο πλαίσιο της υποθέσεως C-171/98, η Βελγική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι, με ρηματικές διακοινώσεις που συνιστούν συμφωνία μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας του Τόγκο, τα άρθρα 4 και 5 της συμφωνίας που θεωρούνται αντιτιθέμενα στο άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86, αναπροσαρμόστηκαν σύμφωνα με τις επιθυμίες της Επιτροπής. Εντούτοις, συνεπεία λάθους εκ παραδρομής καθίστατο απαραίτητο να προβούν σε νέες ρηματικές διακοινώσεις, πράγμα που επρόκειτο να γίνει προσεχώς.

29 Σχετικά με την υπόθεση C-201/98, η Βελγική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι, από της ενάρξεως της διαδικασίας, διευκρίνιζε πάντοτε ότι ουδέποτε είχε την πρόθεση να αποφύγει τις υποχρεώσεις της ως προς την εφαρμογή του κανονισμού 4055/86. Ωστόσο, οι διαπραγματεύσεις με τις διάφορες χώρες απαίτησαν περισσότερο χρόνο από τον προβλεπόμενο.

30 Με έγγραφο της 25ης Νοεμβρίου 1998, η Βελγική Κυβέρνηση πληροφόρησε την Επιτροπή ότι εφεξής τηρούνται οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τον κανονισμό 4055/86 σε ό,τι αφορά τις συμφωνίες που είχε συνάψει με τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία της Σενεγάλης.

31 Στην υπόθεση C-202/98, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου συντάσσεται με τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η Βελγική Κυβέρνηση στο υπόμνημά της αντικρούσεως στην υπόθεση C-201/98.

32 Καταρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι άπαξ ο βελγικός νόμος περί κυρώσεως της συμφωνίας μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας του Τόγκο ψηφίστηκε στις 9 Οκτωβρίου 1987, ήτοι μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 4055/86, η συμφωνία

αυτή πρέπει να χαρακτηριστεί μελλοντική συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού 4055/86. Ομοίως, η συμφωνία που συνάφθηκε μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας του Μάλι, εφόσον τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 1987, συνιστά επίσης μελλοντική συμφωνία. Αντιθέτως, οι συμφωνίες μεταξύ της ΟΕΒΛ και της Δημοκρατίας της Σενεγάλης και της Δημοκρατίας της Ακτής του Ελεφαντοστού τέθηκαν σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1984 και στις 25 Οκτωβρίου 1979 αντιστοίχως, ήτοι πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 4055/86, και επομένως αποτελούν συμφωνίες που υπόκεινται στις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του εν λόγω κανονισμού.

33 Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι, ως προς τον καθορισμό της ημερομηνίας από της οποίας έπρεπε να αναπροσαρμοστεί μια αμφισβητούμενη συμφωνία, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 διακρίνει μεταξύ, αφενός, των μεταφορών που διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς και, αφετέρου, αυτών που δεν διέπονται από τον εν λόγω κώδικα. Μόνο για τις τελευταίες αυτές μεταφορές ο εν λόγω κανονισμός παρέχει στα κράτη μέλη προθεσμία λήγουσα την 1η Ιανουαρίου 1993 για την πραγματοποίηση της προβλεπόμενης αναπροσαρμογής. Για τις μεταφορές που διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς δεν παρέχεται προθεσμία για την αναπροσαρμογή μιας συμφωνίας.

34 Ο εν λόγω κώδικας συμπεριφοράς κυρώθηκε από το Βασίλειο του Βελγίου στις 30 Μαρτίου 1988. Αντιθέτως, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν τον έχει κυρώσει.

35 Ωστόσο, όπως επισήμανε η Επιτροπή, ανεξαρτήτως της τηρητέας προθεσμίας, η αναπροσαρμογή ή η κατάργηση των συμφωνιών από το Βασίλειο του Βελγίου ή το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου έπρεπε να είχε πραγματοποιηθεί προ πολλού.

36 Η Βελγική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί την ύπαρξη παραβάσεως και δηλώνει ότι ουδέποτε ήταν στις προθέσεις της να αποφύγει τις υποχρεώσεις της σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού 4055/86. Αντιθέτως, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου αμφισβητεί την ύπαρξη τέτοιας παραβάσεως. Ωστόσο, παραπέμποντας επί

της ουσίας στις παρατηρήσεις της Βελγικής Κυβερνήσεως, η Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου αμφισβητεί την παράβαση από τυπικής και μόνον απόψεως.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, αφού η τροποποίηση των συνθηκών που συνήψε η ΟΕΒΛ με τη Δημοκρατία του Μάλι, τη Δημοκρατία του Τόγκο, τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, αντιστοίχως, δεν πραγματοποιήθηκε εντός των ταχθεισών προθεσμιών, πρέπει να θεωρηθεί βάσιμη η προσφυγή που άσκησε η Επιτροπή.

38 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Βασίλειο του Βελγίου (C-171/98 και C-201/98) και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου (C-202/98), συνάπτοντας και διατηρώντας σε ισχύ συμφωνίες περιέχουσες διακανονισμούς σχετικά με τον καταμερισμό φορτίων με τη Δημοκρατία του Τόγκο (C-171/98 και C-202/98) και τη Δημοκρατία του Μάλι (C-201/98 και C-202/98) και μη επιτυγχάνοντας είτε να προσαρμόσουν τις συμφωνίες με τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού (C-201/98 και C-202/98), ώστε να προβλέπουν τη δίκαιη, ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των υπηκόων της Κοινότητας στα μερίδια φορτίου που αναλογούν στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, είτε να καταγγείλουν τις συμφωνίες αυτές, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86, και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1, όσον αφορά τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, και το άρθρο 5, όσον αφορά τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία του Τόγκο.

Επί των δικαστικών εξόδων

39 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι το Βασίλειο του Βελγίου ηττήθηκε στις υποθέσεις C-171/98 και C-201/98,

το δε Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου στην υπόθεση C-202/98, πρέπει τα κράτη αυτά να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Το Βασίλειο του Βελγίου (C-171/98 και C-201/98) και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου (C-202/98), συνάπτοντας και διατηρώντας σε ισχύ συμφωνίες περιέχουσες διακανονισμούς σχετικά με τον καταμερισμό φορτίων με τη Δημοκρατία του Τόγκο (C-171/98 και C-202/98) και τη Δημοκρατία του Μάλι (C-201/98 και C-202/98) και μη επιτυγχάνοντας είτε να προσαρμόσουν τις συμφωνίες με τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού (C-201/98 και C-202/98), ώστε να προβλέπουν τη δίκαιη, ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των υπηκόων της Κοινότητας στα μερίδια φορτίου που αναλογούν στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, είτε να καταγγείλουν τις συμφωνίες αυτές, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1, όσον αφορά τη Δημοκρατία της Σενεγάλης και τη Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού, και το άρθρο 5, όσον αφορά τη Δημοκρατία του Μάλι και τη Δημοκρατία του Τόγκο.**

2) **Καταδικάζει, στις υποθέσεις C-171/98 και C-201/98, το Βασίλειο του Βελγίου και, στην υπόθεση C-202/98, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου στα δικαστικά έξοδα.**

Jann Edward Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Σεπτεμβρίου 1999.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

P. Jann